

At gøre sig fri

Der er noget ædelt over hjortedyr og der er noget ærefuldt over det at træde ind i det vilde dyrs opmærksomhed, som står i skærende kontrast til det at være genstand for et politisk dyrs opmærksomhed.

Mennesket er ikke kun et politisk dyr, men det eneste, som vi kender, den absolutte modsætning til det vilde dyr, som mennesket også har i sig.

Selv trangen til at gøre sig fri af den fundamentale urenhed og klamhed, der kan ramme alt, hvad der falder i det politiske dyrs opmærksomhed, er udtryk for det politiske dyrs natur.

Splittelsen mellem det rene og det beskidte, mellem det ædle, rigtige og det løgnagtige, manipulerende og ufine dyr, går lige durk gennem det menneskelige sind, der genfinder sig på begge sider af distinktionen.

Selve distinktionen mellem det rene og det beskidte, mellem den vilde natur, hjorten, byttedyret på den ene side og det politiske rovdyr på den anden, er udtryk for en semantisk struktur, en iagttagelsesform, som ikke selv kan indskrives entydigt i sig selv: Det at skelne på den måde kan ikke kaldes hverken rent eller beskidt. Det er i sig selv noget tredje, selve forskellen, forudsætningen for erfaringen af det rene og det beskidte hver for sig.

Det er magten, de kun pålydende værdier, selve det økonomiske og politiske systems værdier, der på mange måder korrumpere det menneskelige sind, **noget som er ekstremt svært at gøre sig fri af i det moderne samfund**, som først og fremmest er determineret af semantikken, de fortællinger, som de kognitive kompetencer er betinget af og indfældet i. Det er menneskets forfængelighed, dets magtbegær, manipulation, der styrer trangen til at se stort på de negative konsekvenser af egen selvudfoldelse.

Men selv trangen til renhed, ærefuldhed, neutralitet, upartiskhed i social forstand er

fundamentalt anfægtet i udgangspunktet, fordi den tilhører et væsen, mennesket, der ubønhørligt er dømt til at realisere sig i et socialt rum, som er gennemsyret af de semantiske værdier, der strukturerer de betydninger og former for mening, som mennesket er indfældet i. Trangen til det ene er måske befordrende for noget i den retning, men tilhører ikke kun begærets genstand. Rovdyret elsker byttedyret, og forguder det. Men ulven er ingen hjort. Mennesket vil det rene, men er det ikke.

Naturvidenskaben er social

“Antropocæn” (der kan oversættes til “menneskets tidsalder”) er det i geologisk videnskabelig forstand korrekte udtryk for den epoke, som vi lever under. Inden for den fagligt videnskabelige diskurs udspiller der sig en varm diskussion om det store spørgsmål, om hvorvidt en sådan epoke nu også skal kaldes ved sit rette navn.

Det står klart, at mennesket med alt, hvad det er og gør, er trådt ind i temaet for geologiens forskningsfelt, dvs. læren om

planeten jorden, som det på alle måder helt afgørende fænomen for videnskaben om samme.

Videnskaben er et socialt system

Geologien er en videnskabelig disciplin, og som sådan er selve begrebsdannelsen og de semantiske strukturer afgørende for den kognitive ramme, som geologiens videnskabelige praksis fungerer under.

Mennesket er skyldigt i forhold til geologiens genstandsfelt på to måder;

- Dels i dannelsen af de semantiske strukturer¹, der bærer kvalificeringen af de videnskabelige beskrivelser som sande i videnskabelig forstand,
- dels som del af temaet for videnskabelig beskrivelse. Jorden er voldsomt påvirket af menneskets virke og det at lukke øjnene for det, vil være rent selvbedrag.

---

¹ Sproget med de semantiske strukturer udgør en del af genesen bag konstitueringen af fænomenet, erfaringens, beskrivelsens mindste element. Det kan også siges på den måde, at det elementære i erkendelsesteoretisk og fundamentalontologisk forstand ikke er simpelt, substantielt, men komplekst. De epistemologiske idealer har fra tidernes morgen fortrængt tilblivelsen, det værendes tilblivelse ud fra et alt for menneskeligt behov for absolut viden, ubetvivlelig viden om det, der ikke kan være anderledes. Det er således magttænkningen der ligger bag fortrængningen af den sande erkendelse af forandring. En lang tradition:
<https://arbejdsforskning.dk/pdf/art-230.pdf>

Det videnskabelige krav om objektivitet er med andre ord dobbelt anfægtet af det faktum, at vi lever under den antropocæne tidsalder.

Planeten er under voldsom påvirkning af det sociale menneskedyrs selvudfoldelse og dets tematisering af denne menneskeplanet bør kaldes ved navn. Kun trangen til selvforglemmelse og falsk renhed kan forklare det langtrukne i diskussionen om at kalde den geologiske epoke antropocæn eller ej.

Det er en ekstremt interessant diskussion, set ud fra distinktionen mellem ontologi og semantik.

Der er ingen tvivl om, at den i videnskabelig forstand bedst kvalificerede viden, som vi har om jordens geologi, udvikles inden for geologien, og at geologi som videnskabelig disciplin sammen med alle andre er udtryk for en social systemdannelse, tilhørende samfundet, der ikke selv er identisk med temaet for geologiens tema for beskrivelse.

Naturvidenskaben er offer for splittelsen mellem kravet om objektivitet og upartiskhed på den ene side og det på den anden, det at den udgør en del af det sociale, som på ingen måde er uden betydning for konstitueringen af erfaringen, heller ikke af det, som ikke i sig selv er det sociale.

Geologien vil det rene

Når den ikke vil kalde vor tidsalder ved navn, så er det fordi menneskets tidsalder indikerer at genstanden for forskning er blevet beskidt, ekstremt møget til af overbefolkning, falske udviklingskriterier og ødelæggelse af oprindelige livsbetingelser.

Benægtelsen af, at planeten er overfuset af menneskelig aktivitet, og at der kommer en tid efter, den post-antropocæne tid, er såre menneskelig og forståelig. Men det bliver planeten ikke renere af.

Videnskaben om det bliver ikke mere sand af at benægte forureningen eller forandringen.

Frihedens natur

Frihedens natur består i en slags skyldbetyngt selverkendelse og bekendelse til sig selv som socialt og psykisk kognitivt væsen. Skyldfølelsen kommer med selvrefleksionen, den mere oprindelige frihed, der udfolder sig med syndefaldet, den skræmmende opdagelse af selv at være skyld i distinktionen mellem det gode og onde, det rene og det beskidte, dvs. de semantiske værdier, som ikke ville være uden selv samme frihed.

Som erkendende sociale dyr er vi indfældet i semantikkens strukturelle bindinger, men det betyder ikke, at verden omkring os opstår og går under alene determineret ud fra vores kognitive adfærd.

Som erkendende væsen står jeg overfor hjorten såvel som den vilde ulv, og det kan godt være, at jeg betjener mig af distinktionen mellem dem semantisk i min erfaring af dem. Men at tilskrive mig selv den funktion, at de alene er, hvad de er i kraft af min kognitive performance, det ville i sandhed være det samme som at

tiltage sig den almægtiges position i kosmologisk forstand, guddommelig solipsisme kunne man kalde det.

I stedet må vi lære at genkende os selv i det fremmede, det tavse, endnu ikke sprogliggjorte. Vi er ikke uden skyld for vores erfaring, men heller ikke alene i en verden, som er mere end det sprogliggjorte.

Både ulven og hjorten er fundamentalt set tavs væren i sig selv. Vi erfarer det, når vi er alene med den tavse væren, også selv om vi ikke kan bringe det videre, fortælle det, dele det med andre, uden at det bliver noget andet, dvs. en del af den sociale diskurs, fortællingen.

Når vi er alene med dyret i og omkring os, er vi ren natur.

Beskrivelsen af det tilhører fortællingen, noget andet af tvivlsom natur, surt men sandt.

Det er ikke nemt at gøre sig fri!